

ADEVĂRUL

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 12.— cor. Abonamentul la mai multe
Pe 1/2 de an . . . 6.— cor. exemplare pe un an 8.— cor.
Pe trei luni . . . 3.— cor. Pentru străinătate:
Un număr 30 filieri. Pe un an . . . 20.— cor.

ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT DIN ARDEAL.

Apare în fiecare Duminică.

Ori-ce scrisori și bani să se trimită pe adresa:

„ADEVĂRUL”
SIBIU, STRADA OREZULUI NR. 10.

Tot aici se primesc și anunțuri cu prețuri ieftine.

Parlamentul muncitorimeii române.

Poporul muncitor și-a trimis reprezentanții săi la al X-lea congres al social-democrației române din Ardeal și Banat. 120 de trimiși ai muncitorilor din toate părțile țării au desbătut stările și au adus hotărâri decisive pentru viitorul nostru social-politic. Din Banat abia trei delegați au putut evadă ca să ajungă la Congres, căci armatele sârbe i-au oprit de a veni. Dacă și de pe acest teritor atât de populat de marile masse ale muncitorilor români organizați ar fi venit reprezentanți, congresul nostru numără 150 delegați. Marele număr al delegaților participanți și al ascultătorilor dă o importanță deosebită Congresului, căci dovedește că poporul într'adevăr a apucat pe calea organizării socialiste. Azi poporul a început a înțelege care este chemarea sa politică-socială.

Felul de critică și plângerile sunate la congres dovedesc că poporul a călcat pe calea reală; acum nu mai poate zice nimeni, că poporul va fi indus în eroare de apostoli falși; conștient de chemarea sa a dat conducătorilor săi o directivă sănătoasă, directivă luată și de alte popoare din apusul Europei.

Acest congres a fost chemat să aprobe sau să desaprobe politica făcută de comitetul central ales de al IX-lea Congres la Budapesta. Comitetul central și-a expus în fața congresului în mod larg și deschis acțiunea ce a întreprins-o în momentul decisiv, când trebuia să se aleagă drumul cel mai bun, care duce mai repede și mai ușor la izbânda socialismului: fericirea poporului întreg. Din raportul Comitetului reese că acesta a lucrat cu desinteresare și n'a avut altceva în vedere decât interesul poporului, al cărui drum de dezvoltare ajunsese la răspântie.

Congresul prin hotărârile aduse a dovedit că este la înălțimea chemării sale. A criticat mai mult sau mai puțin logica activitatea comitetului din diferite puncte de vedere, dar cele mai importante au fost în primul rând luarea la cunoștință a dărei de seamă, care a fost mai bogată și mai important, decât toate dările de seamă ale tuturor congreselor noastre de până acum; iar în al doilea rând directiva dată pentru viitor. În privința aceasta congresul a adus hotărâri mari. Organizarea tuturor muncitorilor și țărănilor din Ardeal; pregătirea algerilor pentru Constituanta și participarea serioasă la ele; apariția zilnică a „Adevărului”, scoaterea foilor în limba maghiară și germană; înființarea unei biblioteci. Toate acestea sunt hotărâri mari cari trebuiesc aduse la înde-

plinire, deci reclamă muncă fără preget a tuturor tovarășilor atât a celor din comitet, cât și a celor din afară. Tovarășii noștri din toată țara să-și noteze bine cele patru rezoluții, dar mai cu seamă cele ce se referă la viitorul nostru și în sensul acesta să lucreze dacă doresc să

se scape pe ei și pe urmașii lor de suferințe și multe nevoi. Acum am trecut prin durerile nașterii, trebuie numai să ne înțelegem situația, să ne conformăm noilor împrejurări și studiindu-le să ne folosim de toate ocaziile prielnice spre a ne creă un viitor strălucit.

Decursul congresului.

În sala de ședințe a primăriei din Sibiu s'a deschis Duminică în 19 Ianuarie st. n. a. c. la orele 9 dimineața congresul partidului socialdemocrat român din Ardeal și Banat.

De față erau ca reprezentanți 120 delegați din toate ținuturile ocupate de armata română. Banatul eră slab reprezentat, din cauză că armata sârbă nu a îngăduit delegaților să vină la Sibiu. Puținii delegați, cari totuși s'au putut strecură, au trebuit să facă drumul pe jos, până ce au eșit din teritoriul ocupat de armata sârbă.

Ca oaspeți participă delegați ai partidului socialdemocrat din România și din Sibiu cum și mai mulți intelectuali români din Sibiu.

Ședința I.

Secretarul Iosif Receanu deshide ședința congresului și prezintă spre primire lista membrilor biroului și a comisiunilor, care e următoarea:

Biroul de conducere al congresului.

Președinți: Ioan Flueraș (Sibiu), Ioan Herța (Orăștie), Haiduc Culița (Petroșeni).

Notari: Dr. Eleonora Leményi-Rozván (Sibiu), Ioan Apolzan (Sibiu), Teodor Kőműves (Petroșeni), Ioan Schuster (Bistrița), Mihai Cristea (Stremți).

Comisia de verificare: Ludovic Feier (Arad), Toma Cioră (Roșia-Mont.), Zaharie Pop (Rodna veche).

Comisia de candidare: Ioan Maer (Sibiu), Nicolae Simtion (Mohu), Alexandru Baci (Uioara).

Comisie pentru scoțirea voturilor: Ioan Groza (Piski), Ioan Budean (Arad), George Androne (Pianu de jos).

Raportul comisiei de verificare.

La congres s'au delegat următoarele localități: Aninoasa cu 4 delegați. Alba-Iulia 2. Arad 4. Arghires 2. Avrîg 1. Beia 2. Blaj 1. Bistrița 1. Brașov 5. București 2. Cluj 2. Criștior 3. Cudjir 4. Deva 3. Făgăraș 1. Gherla 3. Ghelar 5. Hunedoara 5. Ida-mare 2. Lonia 3. Lăpușnic (Banat) 1. Lupeni 6. Maramureș 1. Mercurea 2. Mohu 2. Orăștie 5. Petroșeni 12. Piski 2. Pianul de jos 1. Roșia montană 3. Rodna nouă 1. Rodna veche 1. Sibiu 6. Săcărâmb 2. Sighișoara 1. Stremț 2. Strezacărțișoara 2. Șicula 1. Uioara 5. Văliug (Banat) 2. Vulcan 5. Zărești 2. În total 30 de localități cu 120 delegați.

Lista se primește fără nici o schimbare.

Tovarășul Flueraș, prezidând ședința, spune cam următoarele:

Mă simt deosebit de fericit, că războiul acesta s'a sfârșit cu desrobirea milenară a popoului nostru. Stăpânitorii de mai eri ai statelor se

întreceau în a asupri proletarii, a asupri pe toți aceia cari doreau înfăptuirea societății socialiste. A împedecat să se cultive muncitorii dela orașe și țărani, ca astfel mai bine să-i poată ținea încătușați. Rupte azi aceste cătușe avem datorința să căutăm căile și mijloacele cele mai potrivite pentru a ne îmbunătăți soarta, care zace numai în mâinile noastre. Pe noi nu ne mai privește azi cine din ce clasă face parte, ci de ce ideal este stăpânit. Oricine se poate convinge, că prin înfăptuirea idealului nostru nu se tinde a se face rău nimănui.

Se cetește apoi regulamentul di cuțiilor, care se primește cu unanimitatea voturilor.

Corul cântă: „Sunt muncitor”.

Tovarășul Flueraș explică situația tovarășilor din București.

Se cetește apoi următoarea scrisoare a tovarășilor din București.

Iubiți tovarăși!

Clipe grele prin care mișcarea noastră trece ne împiedecă de a lua parte la al X-lea congres al d-voastră. Cei mai buni dintre tovarășii noștri au fost închiși, schingiuiți și poate că, în clipele când veți ceta rândurile acestea, dânsii vor fi luat drumul temniței.

absoarbe pe de a'ntregul pe cei puțini dintre noi, rămași vii sau liberi, în stare de a activă. Ceeace nu putem însă face acuma la congresul d-voastră sperăm să o putem face cât de curând.

Până atunci însă ținem să ne exprimăm neliniștea față de viitorul apropiat al mișcării d-voastre, deci și a noastre. Într-o țară înăpoiată cum e România, și din punct de vedere socialist și Ardealul gesturile noastre pot fi greșit înțelese, și mai ales când ele nu sunt pe de a'ntregul gesturi socialiste, ele pot ușor naște confuzie și nedumerire în mintea mulțimii. Asemenea confuzie și nedumerire ați născut și d-voastră în rândurile muncitorimii socialiste dela noi, prin aceea că ați găsit în deslipirea Ardealului de Ungaria o „desrobire”, și în alipirea lui la România o „înăpțuire a unui ideal”. Ziarele burgheze dela noi reproduc și exploatează articolele d-voastre din „Adevărul” și declarațiile tovarășilor din Consiliul dirigent împotriva noastră, și împotriva d-voastră poate nu chiar pe nedrept. Și durere cu trebuie să mărturisim, înzadar căutăm împotriva burgheziei din țară arme și argumente.

Sperăm însă că stăpânirea tradițională, arbitrarul și prigoana oligarhiei românești, pe care noi o cunoaștem de multă vreme, vă vor împinge pe altă cale, fără prihană socialistă, și că chemarea socialistă a vremii o veți înțelege.

În semnul acestei chemări, ca și în semnul martirilor proletari căzuți în Rusia, Bulgaria, Austro-Ungaria, Germania și la noi pentru idealul nostru ce pogoară pe pământ, împlindu-ne speranțele, vă trimitem salutul nostru internaționalist, dorindu-vă spor și izbândă în munca și lupta voastră cu adevărat socialistă.

Partidul socialist din România.

Tovarășul *Baumgħn* salută congresul în numele tovarășilor nemți și maghiari din Sibiu. Exprimă dorința ca cât mai curând să putem conlucra cu tovarășii nemți și maghiari.

Tovarășul *Flueras* îndeamnă pe tovarășii nemți și maghiari să țină și ei congrese; să și aleagă comitete, ca apoi împreună să se poată ține un congres internațional socialist. Așa a fost și în Ungaria de ieri. Fiecare națiune își avea comitetul cu gruparea ei. Sindicatele economice vor rămâne ca și până acum mixte, fără a se face vreo ruptură pe baze naționale în sinul lor.

Urmează punctul 1 din ordinea de zi:

Darea de seamă a comitetului.

Raportor tovarășul *Iosif Jumanca*:

Onorat congres!

Mișcarea noastră socialistă românească dela zămislirea ei niciodată n'a trecut printr'o fază mai însemnată ca cea de azi. Zeci de ani ne-am zbatut și am lucrat fără a putea arăta rezultate mai însemnate, dar iată, a sosit momentul când deodată culegem roadele întregii noastre munci din trecut. În aceste momente istorice cu evlavie să ne aducem aminte de aceia, cari au fost înaintașii noștri și cari au pus bazele mișcării de azi.

Eu sunt chemat a vă face un raport despre acțiunea Comitetului central, desfășurată dela congresul de astăprimăvară încoace. Voiu căuta ca acest raport să-l fac în mod obiectiv, arătând lucrurile așa după cum s'au întâmplat, ca congresul să poată apoi judeca intrucât am purces pe cale bună sau am rătăcit pe cărări greșite.

După congresul de astăprimăvară comitetul nou ales și a urmat munca de organizare și de pregătire a proletariatului român pentru evenimentele mari ce le așteptă. Am organizat poporul muncitor și am infiltrat în sufletul lui ideea socialistă, revolta contra sistemului existent, făcându-l să și cunoască datorința. Și putem spune că munca aceasta a noastră a avut rezultatele cele mai frumoase.

Și în asemenea împrejurări a sosit toamna anului trecut, când după ce armatele puterilor centrale au fost zdrobite și demoralizate, a izbucnit revoluția în toată monarhia austro-ungară. Atunci mișcarea noastră precum și întreg partidul socialdemocrat din Ungaria a luat o nouă direcție. Tovarășii maghiari, îngroziți de perspectiva ce se arată în fața Ungariei istorice, s'au pus pe lucru și împreună cu partidele burgheze maghiare au dărâmat vechiul sistem oligarhic, sperând că printr'o democratizare făcută în pripă, le va reuși totuși să salveze oarecum integritatea țării. S'a format Consiliul național maghiar, iar în noul guvern revoluționar au intrat alături de partizanii lui *Károlyi* și tovarășii noștri. Noi socialistii români stăteam atunci la încrucșarea drumurilor. Trebuia să luăm o hotărîre și să spunem ce vrem. Și ne-am gândit atunci: Poporul românesc din Ungaria veacuri de-a rândul a fost obiala stăpânitorilor maghiari. Chiar și noi socialistii: nu eram asupriți numai ca clasă inferioară, ci și ca români. Asuprirea asta de veacuri n'a rămas fără urmă în sufletul poporului român, care abia așteptă momentul de-a se elibera și de-a se scăpa de vechii săi stăpâni. Încercarea grabnică a guvernului maghiar de-a da poporului drepturi în momentul din urmă, nu mai poate avea nici un efect și vechea Ungarie istorică trebuie să se ruineze. Țara aceasta bazată până acum pe temelii putrede, a murit deja și zadarnice sunt toate străduințele partidelor democratice maghiare de a mai însflă viață. Între asemenea împrejurări și văzând pilda tovarășilor noștri cehi, slovaci și italieni din vechea monarhie austro-ungară, cari toți s'au pus în serviciul unității naționale a lor, am hotărît și noi, comitetul central, a intra în Consiliul național român, ca pe baza dreptului

de liberă dispoziție a popoarelor să contribuim și noi la înlăturarea revendicărilor poporului românesc.

A venit apoi adunarea dela Alba-Iulia. Aici comitetul central împreună cu cei 60 de delegați ai partidului nostru au votat pentru unirea cu România. Pasul acesta l-am făcut după multă chibzuială și conștiinți de toate urmările lui. Știam că partidul socialdemocrat maghiar nu ne va aproba și știam că vom întâmpina multe greutăți, însă totuși l-am făcut, căci aveam motive serioase, cari ne sileau să-l facem. În primul rând trebuia să documentăm în fața lumii întregi, că muncitorimea română nu se simte străină de scopul mare al unirii neamului românesc, desarmând prin aceasta pe toți aceia, cari din reacredință ne arătau ca pe unii dușmani ai românismului. Dar trebuia să facem pasul acesta și pentru a scăpa mișcarea muncitorească și organizațiile ei de pe teritoriul ocupat dela un dezastru. Nu puteam admite ca organizațiile noastre să rămână aici fără nici un scut, iar noi să rămânem exilați în Budapesta. Aceasta ar fi convenit doar șovinștilor maghiari, cari ar fi dorit mult ca muncitorimea română să se declare contra unirii cu România, însă ar fi fost un păcat de neiertat din partea noastră, căci am fi atras astfel asupra mișcării socialiste întreaga urgie a poporului român pătruns de idealul național și am fi făcut cu neputință pentru timp îndelungat orice mișcare liberă de agitație și organizație pe teritoriile ocupate.

Dar afară de aceste motive de ordin practic, noi aveam și motive morale de a adera la unire. Programul nostru ne impunea să luptăm pentru eliberarea națională a poporului românesc, căci după cum spunea marele nostru învățător *Karl Marx*, revendicările naționale și revendicările democratice sunt nedespărțite unite. Știam mai departe, după cum spunea și nestorul socialdemocrației române, *C. Dobrogeanu-Gherea*, că „o țară ca un organism social trebuie să se desvolte ca un organism întreg în marginile sale etnice. Împărțită în mai multe părți, cum era Polonia, sau cum era în parte România, dezvoltarea sa devine abnormală și nesănătoasă în cel mai înalt grad”. Întregirea națională se impune deci ca o problemă pe care socialdemocrația română n'o putea nesocoti. Am hotărît deci conform convingerilor noastre și conform principiilor bine stabilite deja de mult de marii teoreticieni ai socialdemocrației și am votat pentru unire. Pentru faptul acesta putem lua toată responsabilitatea în fața Internaționalei socialiste și cu fruntea ridicată putem reprezenta dreptul nostru.

Sunt însă unii tovarăși, cari susțin că deși poporul românesc are dreptul de a se uni în cadrele unui stat nedespărțit, totuși după revoluția din Ungaria, care a doborât dela cârma țării toate clasele privilegiate, noi muncitorii români trebuia să susținem că nu ne unim cu România boierită, ci să pretindem înlăturarea republicii ardelenesti independente. Față de această pretenție se pot aduce argumente foarte multe. Amintesc numai unul și acesta stabilit chiar de tovarășul maghiar *Vince Sándor* din Cluj, care în numărul din urmă al revistei „Socialismul” din Budapesta scrie următoarele: „Trebuie constatat că teritoriul celor 26 de comitate, revendicat de români, nici nu e locuit în majoritate de populație românească. Dar chiar dacă românii ar fi în majoritate pe acest teritoriu, înființarea unei Români separate pe acest teritoriu, atâta timp cât în cea mai apropiată vecinătate trăiește regatul român, și atunci ar fi o absurditate politică din punctul de vedere al politicii europene, dacă țara aceasta nouă și-ar crea cu desăvârșire independent și în mod democratic toate așezămintele sale și viața de stat. Căci e cu neputință a-ți închipui ca unul și acelaș popor să aibă două țări, cari ar fi atât de învecinate una cu alta”.

Dar se zice și aceea, că noi muncitorii trebuia să susținem cu toată tăria punctul nostru de vedere republican, și să declarăm că vrem unirea numai cu România republică. Nu găsesem nici o logică în argumentația aceasta. Noi suntem oameni reali și trebuie să înțelegem că nu e timpul azi de-a ne juca cu vorbele. Putem avea încredere în mersul evoluției și putem fi siguri că nici în România lucrurile nu vor rămâne neschimbate pe vecii vecilor. Azi noi

avem datorința de a ne păstra puterea neatinsă, ca atunci când furtuna va fi trecută, noi să nu eșim zdrențuiți și nimicți, și păstrându-ne toate forțele, să facem din mișcarea muncitorească un factor determinant în viața de stat a României de mâine. Comitetul nostru, condus de aceste convingeri a cărmuit naia mișcării muncitorești din Ardeal și Banat. Congresul să și spună acum cuvântul dacă am făcut bine sau dacă am tradat interesele clasei muncitoare. Să se facă critică, toți să și spună părerile, luând la cunoștință sau respingând raportul nostru. Să fim însă cu toții demni de timpurile mari de azi și orice hotărîre vom lua, aceasta s'o susținem cu bărbăție.

Rog congresul a primi următoarea

Rezoluție:

Congresul partidului socialdemocrat din Ardeal și Banat ținut în zilele de 19—20 Ianuarie u. la Sibiu, luând act despre darea de seamă a Comitetului,

declară că este în deplin acord cu ținuta delegaților socialdemocrați, cari la adunarea națională din Alba-Iulia, în concordanță cu voința întregului neam românesc, au votat pentru unirea tuturor românilor. Congresul constată că unirea poporului românesc într'un singur stat independent, este o necesitate istorică, bazată pe dreptul de liberă dispoziție al tuturor popoarelor — și socialdemocrația română când a aderat la înlăturarea acestui ideal al românilor de pretutindeni, n'a depășit întru nimic dela principiile stabilite de congresele socialiste internaționale cari totdeauna au recunoscut dreptul fiecărei națiuni asupra și divizate sub mai multe stăpâniri străine de-a lupta în primul rând pentru independența sa.

Neamul românesc fiind o națiune ruptă în bucăți, era condamnat a nu și putea desvolta în deplină libertate toate bunurile ce posedă — materiale, intelectuale, sufletești. Împărțit în mai multe părți, dezvoltarea sa devenise anormală și nesănătoasă în cel mai înalt grad. Luptele continue pentru menținerea caracterului etnic absorbeau partea cea mai mare a forțelor sale morale și intelectuale, iar în urma acestui neajuns evoluția organismului social al națiunii române suferă și stagnă foarte mult. Faptul acesta precum și consecințele războiului națiilor, care s'a terminat cu descompunerea vechii împărății austro-ungare, asigurându-ne tuturor popoarelor înglobate în organismul acestei împărății dreptul independenței naționale, a determinat și socialdemocrația română din Ardeal și Banat a contribui la realizarea idealului național al Țării Românești. De aceea putem zice împreună cu marele nostru învățător, tovarășul *C. Dobrogeanu-Gherea*: „Cu conștiința perfect împacată, în plenitudine dreptului nostru, am formulat revendicările noastre, le-am formulat în virtutea dreptului imprescriptibil al unui popor de a trăi nesupărat și de sine stătător în mazinele sale etnice”.

Congresul este convins că hotărîrea aceasta a partidului socialdemocrat din Ardeal și Banat va întâmpina aprobarea întregii Internaționale.

Iar când se anunță hotărîrea aceasta în mod sărbătoresc, congresul cu satisfacție ia la cunoștință faptul că — cu aprobarea Comitetului Executiv — doi dintre membrii partidului nostru au intrat în Consiliul Dirigent, apărând acolo în mod direct interesele muncitorimei.

Tovarășul *Moga* face o dare de seamă asupra stării materiale (bănești) a partidului, care e următoarea:

Situația cassei

dela 1 Maiu 1918 până la 1 Noemvrie 1918.

Venite:

Bani rămași din anul trecut	349-11
Subvenția dela partid	1000—
Fondul de agitație	2300-90
Dela administrația Adevărului	2000—
Dare de partid	667-45
Diferite	3226-56

Total: 9544 02

Cheltuieli:

Cheltuieli de redacție	1350—
Cheltuieli de administrație	3600—
Cheltuieli de agitație	650-60
Tipărituri	384-80
Pentru mărci de partid	200—
Diferite	3880-80
Total:	9066-20

Recapitulatie:

Venite	9544-02
Cheltuieli	9066-20
Bani în casă la 1 Noembrie 1918:	477-82

Dela 1 Noembrie 1918 până 31 Decembrie 1918.**Venite:**

Abonamente	3207-89
Vânzarea cu numărul	2375-35
Dare de partid	861-40
Fondul de agitație	4430-55
Grupele economilor	759-70
Broșuri	141-58
Diferite	*) 512-32
Credit	4500—
Total:	16788-79

Cheltuieli:

Redacția	2000—
Administrația	3251—
Marci pentru gazeta	1832-50
Munca la expediție	276-80
Agitația	6492-24
Tipărituri	324—
Correspondența	204-65
Diferite	439-44
Total:	14835-38

Recapitulatie:

Venite	16788-79
Cheltuieli	14835-38
Bani în casă la 31 Decembrie 1918:	1953-41

Comisia de control raportează, că a găsit socoțile exacte și în bună rânduială.

Tov. *Flueras* ridică ședința la orele 12, anunțând deschiderea ședinței următoare la orele 2 d. a., când se va deschide discuția asupra dării de seamă.

Ședința a II-a.

Se deschide la orele 2 d. a. Este prezidată tot de tov. *Flueras*.

Un șir întreg de oratori ia cuvântul: Toma *Bostilă* (Iida mare), *Ștefan* (Iida mare), *Ioan Ardelean* (Vulcan), *Gheorghe Borza* (Lupeni), *Teodor Kômives* (Petroșeni), *Ioan Groza* (Piski), *Ioan Budeanu* (Cristior), *Ioan Hertia* (Orăștie), *Ioan Ștefan* (Ghelar), *Alexandru Alece* (Lonia), *Nicolae Cutesan* (Petroșeni), *Ludovic Feier* (Arad), aprobând activitatea comitetului.

*) În suma de 512-32 cor. intră și suma de 477-82 cor. din recapitulatia dela 1 Noembrie.

Tov. *Gheorghe Grădinaru* spune că e socialist internațional, nu aprobă cele hotărâte la Alba-Iulia, unde lucrurile au fost forțate. Nu ia la cunoștință rezoluția, fiindcă d-lui nu-i trebuie fraze. Nu aprobă ca partidul să aibă delegați în Consiliul dirigent.

Îi răspunde tov. *Jumanca*. E ușor să critici, să nu iai la cunoștință fapte împlinite. La Alba-Iulia ai fost și d-ta. În Consiliu am fost delegați din partea adunării noastre, nu pentru posturi, ci pentru a-și avea muncitorimea noastră reprezentanți și astfel apărători acolo.

Țăranul tovarăș *Avram Borcuța* (Șicula) salută congresul în numele a 25.000 țărani români, credincioși ai partidului nostru. Așteaptă ca congresul să iee hotărâri sănătoase pentru țărănime. Țărănimea a luat cu plăcere cunoștință de hotărârea noastră din Alba-Iulia. Cere lumină și cultură pentru popor. Aruncată cătușa națională, speră că se va putea arunca și cea socială. Constată că e primul congres, la care n'azistă polițiști. Se bucură de intrarea în Consiliu a tov. *Flueras* și *Jumanca*. Uniți într-o Românie vom putea forma un partid socialist puternic.

Asistând la ședință și ministrul justiției *Dr. Aurel Lazar*, ia cuvântul spunând că mai întâi trebuie clădit edificiul, apoi văzut de interiorul lui. Statul nostru cel nou nici nu este încă încheșat, așa că nu poate deodată în aceste timpuri grele să înlăture toate relele. Prevede viitorul socialdemorației. Spune că toți fruntașii poporului român — fără deosebire — lucrează pentru binele poporului. Când greutățile începutului vor fi înlăturate, se vor simți și binefacerile muncii lor.

Tov. *Flueras* mulțamește d-lui ministru *Lazar* pentru dragostea și cinstea ce a arătat-o pentru noi venind în mijlocul congresului pentru a se apropia de sufletul muncitorilor.

Mai vorbesc: tov. *Valer Pop*, comisarul din Petroșeni, tovarășii *Nic. Pleșa* (Cristior), *Zah. Pop* (Rodna veche), *Mărginean* (Cugir). Din vorbirile acestea vom publica în numărul viitor.

Tov. *Toma Ciora* (Roșia-montană) cetește următoarele rânduri:

Onorat congres!

Minerii români aflători în minele de aur din Roșia-montană vin cu următoarea cerere: De când a izbucnit revoluția poporul muncitor e supt de foame din cauza că nu au alimentație. Iar plata hotărârită în fața delegatului trimis de comitetul central nu s'areștează.

Suntem nevoiți să încercăm pe orice cale prin care s'ar ajunge mai îngrabă la înlăturarea

acestora ca minerii să aibă alimentația regulată. Plata de 20 cor. la zi și 8 ore de lucru. Noul comitet să facă pașii necesari și să umble în cauza noastră, căci altcum am fi sdrobiți și prin asta membrii noștri și-ar pierde încrederea în organizație.

Tov. *Jumanca* are cuvântul final, răspunzând la cele spuse de oratori.

Darea de seamă se ia la cunoștință și se primește rezoluția — cu toate voturile.

Scrisori și telegrame.

Următoarele scrisori și telegrame au fost primite și citite la congres:

Salutăm congresul și dorim succes *Dr. Hațiegan*, ministru, *Emil Isac*.

On. congres!

Cu mare regret lipsesc dela acest congres care e cel mai important din câte a avut mișcarea socialistă ardeleană.

Boala însă care mă ține legat în sanator mă oprește de-a conlucra și eu la desbaterile acestui congres, sper însă că reprezentanții muncitorimei adunați la Sibiu vor găsi calea care va pune mișcarea socialistă pe temelii solide, și înțelegând graiul timpului va aduce așa hotărâri, prin care va scutura lanțurile noi și rămășițele ideologiei burghezo-capitaliste.

Ași fi foarte fericit dacă în loc de multă vorbă, gălăgie și ceartă, tovarășii vor ține cont de aceea, că avem o masă mare a poporului, care e încă departe de a pricepe ideile socialiste și că această masă nu prin certuri se poate convinge și aduce în tabăra noastră, ci prin muncă hotărârită și statornică.

În speranța că congresul va lucra în sensul acesta salut al X-lea congres și-i doresc spor la muncă.

Trăiască muncitorimea organizată!

Trăiască socialismul internațional!

Iosif Ciser.

Iubiți tovarăși!

Impiedecat fiind de-a participa la congresul vostru, prin asta primiți vă rog, toată consimțirea mea cu hotărârile ce le veți aduce. Am fost și rămân statornic idealului vechiu: doresc să vestesc buna înțelegere între oameni, frățietatea, libertatea și egalitatea. La începutul războiului și eu am fost silit să vorbesc altfel, dar știți ce a însemnat pușcăriia și teroarea ungurească, tipică feudală, dar scârbit de ticăloșia patriotică austro-ungară, după câteva luni, am devenit dușmanul de moarte al sistemului politic din Ungaria și ați putut vedea, cum

ALEXANDRU PETŐFI

APOSTOLUL.

TRADUCERE DIN ORIGINAL DE ȘT. O. IOSIF.

„Te-am urmărit* zise copila,
Te-am urmărit... de ți cade greu,
Alungă-mă din casa asta,
Și nu te teme, nu mă tânguiesc,
Atunci voiu sta afară jos, pe prag,
Voiu sta acolo, până când
Se rupe inima din mine.
Te-am urmărit, nu mai puteam rămâne,
În toate părțile te am urmărit,
Până aci, acuma sunt aci,
O spune-mi tu ce ai să faci cu mine?*

Căzù la pieptul lui
Și plânseră mult, fericiți.

„Nu mă gonești! a zis copila
Pot să rămân?... să stau cu tine,
Să fie ș'ale mele
O parte din dureri,
Și toată bucuria mea, a ta!
Cu tine voiu să sufăr
Amar și lipsă,
Și numai când voiu fi nemulțămă,
Atunci nu crede tu, că te iubesc
Că te-am iubit vreodată!*

XIV.

Rămaseră împreună
Femeie și bărbat,
Nu-i cunună vreun preot,

Ci Dumnezeu și dragostea,
Credința nu-și jurară,
Nu le veni pe buze vorba asta,
Ci o lăsară neatinsă,
Cum trebuia să stea acolo,
Și chiar de aceea a rămas curată
Ca steaua'n cer.

Trecură fericele zile,
Și luni... iar lumea nu știa,
Că ei trăiesc și nici ei nu știau
Că este lume în afar' de ei?

Dar vocea sufletului său
Se ridică în tână
Și aspru îi vorbi:
„Deșteaptă-te, deșteaptă-te,
Tu care te-ai născut
Pe seama altora, nu-pentru tine!
Ori ți-ai uitat chemarea?
Sus, sus, începeți opera!
Și zise și mai aspru încă
O altă voce, grija zilnică:
„La lucru, că altfel
Muriți de foame amândoi,
Și mâne poimâine toți trei!
Se așternù la muncă și a scris așa
Cum îi șopti în taină sufletul,
Vrednic de el și liber.
Pe urmă dete unui editor
Să-i tipărească scrierea.

Acela o ceti și zise:
„Ești un om mare, Domnule,
Și un mare nebun.
E minunat, e splendid tot ce-i scris,
Ba nici *Rousseau* n'a scris așa frumos,

Ci ești nebun, de crezi
Că poți să tipărești așa ceva.
N'ai auzit de fama
Censurei?... Dacă nu,
Apoi să-ți spun eu, ce-i censurea.
Censura e batoza iadului,
Ce îmblătește snopii noștrii.
Răgindu-le sămânța, adevărul,
Iar pleava o asvârle-apoi
În ochii celor mulți.
De nu mă crezi, încearcă;
Și eu mă leg, să'nghit un glonț de plumb
De fiecare fir de adevăr,
Pe care l'o scăpă batoza.
Iar dacă nu-ți convine,
Atuncea scrie numai pleavă,
Ce căpiază și înebunește;
În toate părțile o poți gasi,
Ba te și premiază încă...

Dar tânăru,
Se 'ntoarse buimăcit acasă, par'că
S'ar fi izbit cu capul de un zid,
Se așeză la masă și se hotări
Să scrie blând, frumos, ușor,
Și atât de neted,
Ca mâna censorului
S'alunece ca și pe catifea.
Când isprăvi de scris,
Văzù cu spaimă, că e și mai liber,
Și mai amar ca înainte,
Așa de zeci de ori, de-o sută,
Scria și iar scria din nou,
Apoi rupea ce-a scris, văzând
Că nu se dă pe brazdă.

(Va urma).

am devenit cu toții: apărători ai ideii democratice. Avem fraților să mulțumim ententei, că ne-a deliberat de militarismul german! Și sfânt este cuvântul civilizației, care să roagă, că și muncitorimea română să-și aibă viitorul! Progres, lumină, muncă, fericire! Să fie botezată muncitorimea română cu toate acestea! Și fiți convinși tovarăși, că fericirea noastră numai atunci va fi deplină, dacă vom putea asigura și româniei viitorul cultural și social. Adunați într'acest cuget, primiți tovarăși toată simpatia mea și asigurarea că, orice rol îmi veți da, după modestele-mi puteri Vă voi sluji totdeauna.

Cluj, la 17 Ianuarie n. 1919.

Cu salut frătesc
Emil Isac.

Socialiștii din Blaj și jur salută cu drag congresul și vă dorește izbândă în lupta cea mare.

Teodor Onișor.

Stimați tovarăși! Regret, că nu pot lua parte în persoană la congres. Vă doresc izbândă în munca voastră și mă alătur cu voi. Înainte la muncă, căci al nostru va fi viitorul.

Budapesta, 1919.

Ioan Mihuf.

Aderăm la hotărârile ce le veți lua la congresul unde de altfel ne-am trimis delegații noștri. Cu sufletul suntem la d-voastră. În numele organizației muncitorești române din Lupeni.

Ioan Nicu, stud. în drept.

Tovarășe Secretar!

Fiindcă împrejurările mă face să nu pot lua parte personal, la al X-lea Congres — în simț însă — sunt cu voi!

Dorindu-vă succes deplin rămân cu dragoste frățească

Comlăuș, la 18 Ianuarie n. 1919.

George Budean.

Am plecat din Timișoara înapoi, nu ne da voie să participăm la congres. Vă salutăm și ne alăturăm hotărârilor aduse de congres.

Aflat și Pandur.

Ședința a III-a.

Se deschide Luni, 20 Ianuarie n. c. la orele 8, fiind prezidată de tov. Ion Herța.

Tov. *Baumann* comunică, că comitetul tovarășilor nemți și maghiari din loc, ținând aseară ședința, au hotărât că aderă întru toate la rezoluția primită ieri de congres și exprimă încredere față de tov. *Flueraș* și *Jumanca*.

Tov. *Ungar* (Brașov)

Il revoltă faptul că tovarășii nemți și maghiari din loc aderă la rezoluție.

Tov. *Flueraș*. Nu folosesc nimic plângerile aduse aici și generalizate. De ce nu ni s'a adus la cunoștință lucrurile acestea atunci când s'au întâmplat. Nu putem fi trași la răspundere, dacă nu știm ce să întâmplă.

Urmează punctul 2 din ordinea zilei:

Stabilirea programului și statutelor partidului socialdemocrat din Ardeal și Banat.

Raportor tov. *Iosif Receanu*.

Raportorul înainte de a citi programul face o introducere în care spune, că programul este al tuturor partidelor socialiste din întreaga lume. Prin el se vedește că noi nu suntem dărâmatorii culturii omenitești, ci promovatorii ei. Prin el voim numai suprimarea tuturor nedreptăților și înfăptuirea unei societăți ideale.

Tov. raportor dă citire programului partidului socialdemocrat din Ardeal și Banat.

Programul

partidului socialdemocrat din Ardeal și Banat.

Toate bunurile omenirii sunt rodul comun al muncii intelectuale și manuale a generațiilor ce s'au perindat. Așadar toți acei cari sevăresc muncă folositoare pentru societate, au dreptul a se folosi deopotrivă de aceste bunuri.

Sistemul social de azi răpește dreptul acesta dela partea cea mai mare a omenirii, iar o grupă mică de oameni ajung în stăpânirea numeroaselor bunuri, fără muncă sau prin muncă foarte puțină. Această parte mai are și privi-

legiul de a se bucura de cultură, și de putința dezvoltării trupesti și sufletești, pe câtă vreme mulțimea care îndeplinește munca trebuitoare pentru produsul bunurilor, înafară de puținele excepții, numai de atâta are parte cât e de lipsă ca să și susție vieța.

Cauza acestei stări se datorește faptului că mijloacele, uneltele de producere (pământ și capital) au ajuns în proprietatea unora — a aceloră din clasa capitalistă, — iar mulțimei, adică clasei muncitoare nu i-a rămas altceva, decât puterea de muncă, pe care e silită s'o vândă clasei capitaliste ca marfă.

Din stăpânirea economică a clasei capitaliste, provine și stăpânirea ei socială, politică și culturală asupra clasei muncitoare. Legile, morala și instituțiile societății de astăzi, au de scop apărarea proprietății private și susținerea domniei de clasă.

Starea aceasta n'a fost totdeauna așa, ci e numai vremelnică, e o epocă a evoluției sociale. Dezvoltarea aceasta acum făurește pentru prima dată acele condiții menite să pună capăt apăsării și despoierii de mii de ani. Mașinile cari întregesc munca omului și alte invențiuni și descoperiri ale timpului nou, atât pe terenul industriei cât și pe cel al agriculturii, comunicației și al comerțului, fac să stăpânească pe piață producerea în mare, care tot mai mult înlătură producerea în mic ca o formă învechită și incapabilă de concurență economică. O parte foarte mică dintre țărani, meseriași și comercianți ajung în rândurile capitaliștilor, iar numărul cel mare al lor îngroașe deadreptul massa proletară, sau pe altă cale atâră de capital. Capitalul să concentrează mereu, iar numărul celor cari atâră de el crește într'una.

Crizele, războaiele, cari provin ca ceva necesar, din pricina sistemului anarhic al producerii capitaliste au ca urmare lipsa de lucru, mizeria obștească și nesiguranța generală, boli vecinice ale societății. Antagonismul (dușmănia) de clasă tot mai mult se înăsprește, iar stăruința de a socializa instrumentele capitaliste de producere se mărește, fiind singurul mijloc de a încetă exploatarea și apăsarea: altă rânduială devine trebuitoare societății.

Pentru înfăptuirea noului sistem social e necesar însă, ca proletariatul devenind conștient de situația în care se află, să ajute și să accelereze prin muncă chibzuită transformarea societății.

Țelul cel mai apropiat al partidului socialdemocrat prin urmare este, de a face conștient proletariatul de soarta sa, de a deștepta în trânsul conștiința chemării ce o are, de al face capabil de luptă trupestă și intelectuală. Deci partidul socialdemocrat declară:

I. Desrobirea clasei muncitoare poate fi numai rezultatul acelei lupte, care va pune capăt domniei de clasă, adică înlăturând temelii ei prin desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producere și transformarea lor în proprietatea comună, și așa sistemul de producere capitalist va fi transformat în sistem de producere socialist.

II. Susținerea domniei de clasă este interesul de existență al clasei stăpânitoare. De aceea ordinea nouă se poate realiza numai contra voinței acestei clase, prin înfrângerea rezistenței sale. Prin urmare emanciparea clasei muncitoare nu poate să fie decât opera sa însăși.

III. Clasa muncitoare va fi capabilă să și îndeplinească chemarea sa istorică numai printr'o organizație întemeiată pe lupta de clasă conștientă și prin cucerirea puterii politice. Mijloacele folosite în lupta de clasă sunt: luminarea tuturor straturilor populare; răspândirea și popularizarea ideilor și scopurilor socialiste; organizarea puternică a clasei muncitoare, atât pe terenul politic, cât și pe cel economic, și în general toate mijloacele cari corespund cu simțământul de drept al proletariatului.

IV. Deoarece interesele de clasă ale proletariatului dintr'o țară sunt strâns legate cu interesele de clasă ale proletariatului din celelalte țări culte; lupta lor de clasă devine astfel luptă internațională. Prin urmare partidul socialdemocrat din Ardeal și Banat declară, că simte și luptă alături de apăsării din celelalte țări.

V. Prin lupta aceasta nu se urmărește crearea unei noi domnii sau privilegii de clasă ci ținta e a se desființa orice privilegiu, iar pe

oameni, fără deosebire de națiune, de rasă, religie și sex, va căuta ca pe baza datorințelor egale să-i facă egali în drepturi. Va nimici proprietatea privată a mijloacelor de producere care e cauza nedreptăților și prin aceasta se vor transforma toate legile, morala și obiceiurile vechi, iar mijloacele de producere trecând în proprietate comună se va da vieții omenitești un nou conținut.

Pentru înfăptuirea acestor scopuri și pentru a întări deja în societatea de azi puterea materială și intelectuală a clasei muncitoare, în folosul progresului cultural obștesc, partidul socialdemocrat din Ardeal și Banat preține următoarele:

1. Votul universal, direct și secret, atât pentru Cameră cât și pentru Consiliile județene și comunale, pentru toți locuitorii țării dela vârsta de 20 de ani în sus, fără deosebire de neam, religie și sex. Votul obligator; reprezentarea proporțională; facerea alegerilor într'ozil de repaus legal; fiecare alegător să poată fi și ales. Alegerile pentru Cameră, județene și comunale să se facă la fiecare doi ani odată.

2. Desființarea senatului. Legiferarea directă a poporului prin dreptul pe care trebuie să-l aibă de a propune legi și a confirma sau respinge pe cele votate de Cameră.

3. Autonomie deplină. Independența autorităților față de stat, județe și comune: funcționarii tuturor instituțiilor de stat, precum și toate Consiliile să fie alese. Responsabilitatea și garanța acestora față de toate actele lor. Ștergerea oricărui privilegiu și ranguri moștenite.

4. Drepturi egale pentru toate națiunile din țară.

5. Înarmarea poporului și instruirea lui ca să fie capabil de apărare. În chestiuni de pace sau războiu să hotărască reprezentanța poporului. În neînțelegerile internaționale să decidă juriul ales.

6. Desființarea tuturor legilor și ordinațiilor cari mărginesc libertatea de agitație și a exprimării părerilor. Libertatea deplină a presei, a asocierii și a întrunirii.

7. Ștergerea și orice asociație religioasă să fie declarate ca instituții private, iar confesiunea fiecăruia să fie privată ca afacere personală. Despărțirea bisericii de stat, lăsând administrarea și conducerea ei în seama credincioșilor. Confiscarea moșilor bisericești și trecerea lor în proprietate obștească. Moșile acestea se vor da n arândă tovarășilor muncitorești, iar venitul lor se va folosi numai pentru scopuri culturale.

8. Reorganizarea învățământului public. Statificarea tuturor școlilor și excluderea învățământului religios. Învățământul popular gratuit și obligator. Cantine școlare. Hrană, îmbrăcăminte și material didactic gratuit pentru elevii lipsiți de mijloace din școlile primare, medii și profesionale elementare. Procurare de mijloace elevilor săraci și meritoși, pentru a continua învățătura în școlile secundare și superioare. Respectarea limbei grupărilor etnice în toate instituțiile de învățământ.

9. Egala îndreptățire a femeilor cu bărbații. Egala îndreptățire a copiilor nelegitimi cu cei legitimi. Asiluri pentru copii părăsiți. Simplificarea și ușurarea căsătoriilor și divorțurilor.

10. Apăsarea juridică și procedura judecătorească gratuită. Despăgubirea persoanelor urmărite, arestate sau condamnate pe nedrept. Desființarea pedepsei cu condamnare la moarte. Desființarea tribunalelor militare și a tuturor judecătorilor privilegiate.

11. Suprimarea dreptului de condamnare al autorităților administrative.

12. Statificarea afacerilor sanitare. Medic și medicamente gratuite, tot asemenea înmormântare gratuită pentru cei lipsiți.

13. Dări progresive pe venit, avere și moștenire. Desființarea dărilor indirecte pe obiectele de consum. Desființarea monopolului pe tutun. Desființarea vămilor pe alimente, accize, cât și vămile orașenești. Desființarea tuturor legilor și ordinațiilor politic-economice, cari sunt în folosul unei minorități și deci dăunătoare mulțimei poporului. Câștigul necesar existenței zilnice să fie scutit de orice dare.

14. Desființarea fidei-comisurilor. Exproprierea tuturor moșilor mari și trecerea lor în pro-

prietatea statului. Toate pământurile răscumpărate să formeze un fond fonciar național, administrat de comune sub supravegherea statului. Din acest fond se va acorda țăranilor lipsiți de pământ sau asociațiilor țărănești, părțile în mărimea necesară unei mici gospodării țărănești și pe termene cari nu pot fi mai mici de 50 ani.

15. Pădurile, apele, minele, mijloacele de comunicație și toate întreprinderile mari industriale să treacă în proprietate comună.

16. Egala îndreptățire a muncitorilor agricoli, servitori, a celor ce se ocupă cu industria de casă precum și a celor angajați în diferite instituții de stat, cu muncitori industriali.

17. Desființarea cărților de lucrători și a certificatelor de servitori.

18. Asigurarea tuturor celor angajați în orice ramură de activitate, pentru caz de boală, accidente, lipsă de lucru, invaliditate și bătrânețe. Conducerea acestor așezăminte de asigurare să se facă în mod autonom de către cei asigurați și fără împovărarea lor.

19. Opt ore de lucru pentru fiecare muncitor și servitor. Oprirea de la orice muncă a copiilor sub 14 ani. Oprirea femeilor de la munca de noapte cât și de la orice muncă dăunătoare organismului lor. Interzicerea muncii de noapte și pentru bărbați, exceptând acele uzine și întreprinderi, unde din cauze tehnice sau din punctul de vedere al binelui public este cu neputință o întrerupere a muncii.

20. Interzicerea plății salariului în natură (bucate, lemne, paie, fân, etc.), sau prin fise (monede făcute de întreprinzător cu scopul de a exploata pe muncitor și pe calea consumației) atât la lucrătorii de câmp, cât și la cei din industrie.

21. Suspendarea muncii de a valma și cu bucata și obligativitatea plății pe ceas. Desființarea robotei (clacă).

22. Uzinele cari sunt de necesitate publică (lumina, apa, forța motorică, canalizarea, curățenia publică etc.) să fie în grnja comunei. Locuințele zidite de comună sau de cooperativele sprijinite de comună, vor fi închiriate pe așa preț cât e de trebuință să se acopere cheltuielile. Biroul de închiriere și supraveghere a locuințelor să fie al comunei.

23. Supravegherea strictă a muncii de către stat, prin inspectori de ambe sexe, cari să fie aleși de către organizațiile muncitorești, iar cei cari calcă legile de apărare ale muncitorilor, se vor pedepsi cu închisoare. Statisticile relative la clasa muncitoare să fie întocmite cu pătrundere și fără falsificare.

24. Luarea și folosirea de către comună a dreptului de pescuit și vânat.

Tov. Receanu spune mai departe, că statutele — fiind timpul scurt — vor fi înaintate unui mare comitet, care va avea însărcinarea să le pregătească pentru viitorul congres, rămânând până atunci în putere de drept programul cetit și statutele vechi. Comunică că comitetul a hotărât ca darea de partid să fie 50 bani lunar cu o taxă de înscriere de 1 cor.

Tov. Dr. Valeriu Roman (Gherla) explică însemnătatea programului, pe care îl numește evanghelia noastră. Scoate la iveală că cuprinde două părți: una care e însăși scopul, alta care cuprinde mijloacele ducătoare la scop. Găsește programul de bun, dorește însă câteva îndreptări.

Tov. Ioan Budeanu (Cristior) asemenea dorește niște îndreptări.

Tov. Teodor Motilă (București) critică programul întrucât ar trebui separate partea întâi de partea a doua.

Mai vorbesc la program G. Oprean (Orăștie), T. Albani (Sibiu), P. Primar (Deva), Ion Schuster (Bistrița), preș. Herța (Orăștie).

La urmă tov. Flueraș constată că între vederile exprimate nu există nici o deosebire principială. Programul este făcut de un urmaș al lui Marx, de tov. Kautsky. Cere primirea propunerii raportului, rămânând ca noul comitet să facă schimbările dorite de tovarăși în program, iar viitorul congres să-l primească definitiv.

Tov. Jumanca propune alegerea unui comitet mare de 30 membri din provincă și somează comisia de candidare de a se pune pe lucru

Se pune la ordinea zilei punctul 3:

Chestiunea organizațiilor economice,

al cărui raportor este tov. Ioan Flueraș.

Organizațiile economice sunt numai mijloace pentru ridicarea stării materiale, morale și culturale a muncitorimei. Sunt mijloace de luptă, armele cu cari luptăm pentru înfăptuirea scopului nostru. Lucrând prin aceste organizații pentru scurtarea timpului de lucru și sporirea salariului, vom ajunge a duce un traiu mai bun și ne va rămânea mai mult timp pentru cultivarea noastră și a copiilor noștri. Fără organizațiuni economice nu putem face nimic. Trebuie să ne organizăm fără deosebire de neam și lege; în sensul acesta suntem internaționali. Când a fost vorba de ruperea noastră de Ungaria și alipirea la România, am hotărât la Alba Iulia, ca organizațiile economice să rămână și mai departe comune cu ale tovarășilor nemți și maghiari din teritoriul anexat. Nu puteam și nu putem suferi o rupere a organizațiilor sindicale, ceace eră foarte dăunător pentru muncitori. Astfel am arătat toleranța cea mai largă, toleranța care ni se impunea de altcum de bunul mers și de prosperarea sindicatelor. Trebuie să facem pregătiri pentru organizarea economică cât mai puternică, pentru ca viitorul să ne găsească pregătiți. Se va forma un comitet central compus din români, nemți și maghiari, în care să fie reprezentate toate breslele. În numele comitetului prezintă următoarea

Rezoluție.

Congresul partidului socialdemocrat român din Ardeal și Banat ținut la 19 și 20 Ianuarie 1919 st. n. în Sibiu hotărăște următoarele:

Congresul aprobă hotărârea adusă de delegații muncitorimei întruniți la Alba Iulia cu ocazie Adunării naționale, privitor la organizațiile economice de pe teritoriul unit cu România, anume ca întrucât vor permite împrejurările organizațiile economice să aparțină și mai departe centralelor din Budapesta până la hotărârea definitivă a congresului de pace asupra granițelor cu Ungaria.

Totodată însă congresul hotărăște instituirea unei comisii centrale a tuturor organizațiilor economice de pe teritoriul acesta, care va avea chemarea să dea directivă și a se îngriji de buna stare morală, culturală și materială a susnumitelor organizațiuni. Această comisie va fi numită de noul comitet executiv, după posibilitate în conțelegere cu centralele Uniunilor sindicale din Budapesta precum și cu tovarășii maghiari și nemți de pe teritoriul ocupat.

Va face toate pregătirile pentru a pune baza centralizării organizațiilor economice de pe teritoriul acesta sau chiar unirea lor cu cele din România.

Raportul se ia la cunoștință și rezoluția se primește cu toate voturile.

Tov. Schuster (Bistrița) prezintă o rezoluție ca adaus la cea de mai sus pe care vom publica o în viitor.

Comisia de candidare prin raportorul ei tov. Ioan Maier propune spre primire lista membrilor comitetului executiv, a comisiei de control, și a marelui comitet.

Tov. Jumanca propune ca comisia să lucreze o altă listă, deoarece nu sunt reprezentați în marele comitet în mod proportional tovarășii din diferite centre. — Se primește.

Comisia de candidare prezintă următoarea liste de votare.

Comitetul Executiv: Tiron Albani, Pavel Buciumean, Iosif Ciser, Ioan Flueraș, Iosif Jumanca, Dr. Nora Leményi-Rozvány, Pavel Marcu, Teodor Moga și Iosif Receanu.

Comisia de control: Ion Apolzan, Leon Muntean, Bazil Surdu, Nicolae Simtion, Ion Maier.

Marele comitet: Ioan Mihut (Budapesta), Petru Bernau (Reșita), Toma Botirlă (Ida-Mare), Ion Budean (Cristior), Teodor Kőműves (Petroșeni), Dr. Valeriu Roman (Gherla), Const. Folea (Streza-Cârțișoara), Ioan Herța (Orăștie), Zaharie Pop (Rodna-Veche), Emil Isac (Cluj), Ioan Groza (Piști), George Grădinar (Brașov), Ioan Schuster (Bistrița), Ludovic Feier (Arad), Efta German (Lăpușnic), Avram Borcuta (Sicula), Ioan Popescu (Petroșeni), Vasilie Rotar (Uioara), Toma Ciora (Roșia-Montană), George Vlad (Făgăraș), Dionisie Pârv (Deva), Ioan Ardelean (Vulcan), Ioan Berindea (Lupeni), Ioan Coldea (Lonia),

Dumitru Terlașu (Toracul mic), Nicolae Borcean (Anina), Constantin Flora (Hunedoara).

Tov. Flueraș și Jumanca cer ca să fie lăsați afară din comitet din punct de vedere politic, voind a face și ei în viitor critică altor tovarăși.

Iau cuvântul mai mulți oratori, cari cer ca tov. Flueraș și Jumanca să rămână mai departe în comitet.

Congresul aprobă cu însufletire aceasta și primește lista de votare fără nici o schimbare.

Ședința se închide la orele 12, anunțându-se următoarea pe orele 2 după amiază care va urma în Nr. viitor.

Conferința de pace.

Săptămâna trecută s'au început tratativele de pace la Paris, unde s'a stabilit programul conferinței luându-se în discuție realizarea Ligii popoarelor. S'a trecut apoi la discutarea chestiunilor teritoriale și a creării nouilor state.

România cere acum după suspendarea tratatului de București, o despăgubire de nouă miliarde pentru pagubele cauzate de Germani și Austro-Ungari prin ocupațiune.

Președintele Wilson spune că Fiume și Dalmația de Sud se cuvine Slavilor de Sud și că Italia trebuie să se mulțumească numai cu Trentinul și Triestul.

S'a fixat noile condiții ale armistițiului și s'a hotărât alimentarea țărilor din centrul Europei între cari și România. Diplomații au examinat programul conferinței de pace și s'a fixat numărul delegațiilor fiecărui Stat. Franța, Anglia, Italia și Japonia vor avea câte 5 plenipotențieri, Brazilia 3, Belgia, Serbia, Grecia, Polonia, Cehoslovacia, România, China câte 2 delegați; Portugalia, Bucovina, Basarabia și toate statele cari numai au rupt relațiile cu puterile centrale vor avea câte 1 delegat. Canada, Australia, Africa de sud și India vor avea câte 2 delegați. Noua Zelandă și New Fonland câte 1. Chestiunea reprezentanței regatului jugo slav, nu e încă rezolvată. Mercuri dimineața consiliul va examina sistemul de activitate. Prima ședință a conferinței se va ține la 18 Ianuarie după amiază.

Și Rusia va fi reprezentată? Guvernul englez intenționează să trimită un mesaj către toate guvernele din Rusia, invitându-le să trimită reprezentanți la conferința păcii. În acest scop s'a cerut părerea guvernului francez.

„Adevărul“ e singura foaie românească, care apără interesele muncitorimei. Fiecare muncitor român s'o cetească și s'o răspândească.

Liebkecht a fost împușcat?

O știre din Berlin spune că tov. Karl Liebkecht, șeful socialiștilor din grupa „Spartac” împreună cu tovarăsa sa de luptă Roza Luxemburg ar fi fost împușcați de către aderenții lui Scheidemann. Unele ziare au publicat și amănunte despre atentat ceace ne face să credem că faptul e adevărat, alte ziare scriau că Liebkecht ar fi fugit. Guvernul german a lansat un manifest către popor, în care se laudă că a restabilit „ordinea”, declarând că revoluționarii s'au unit cu elemente obscure pentru a „răpi” poporului puterea. „Guvernul pregătește un proiect constituțional, care va apăra poporul de revoluție. Poporul prin alegeri va hotărî asupra sortii sale. Acei cari se opun cu forța liberelor alegeri săvârșesc o nedreptate. Guvernul va căuta să obțină pacea și liniștea pentru popor, făcând posibilă crearea unei alianțe a popoarelor contra unui nou războiu. Hotărârile noastre trebuie apărute contra noului „despotism militar” rus, care vrea să ne impue cu forța războinică starea lui anarhică voind să deslănțuască un nou războiu. Bolșevismul este moartea păcii, a libertății și a socialismului”, (spune manifestul).

În Berlin socialiștii Scheidemaniști sunt stăpâni. Se zice însă că în multe orașe provinciale spartacității predomină.

Radec ar fi părăsit Berlinul.

Un răspuns înțelept.

Comandantul corpului IV. al armatei române, generalul Petala, s'a adresat zilele acestea corpului profesoral al universității din Iași, cerându-i să se asocieze la lupta pentru combaterea bolșevismului, pe care dl general îl vede ridicându-se tot mai amenințător asupra cerului României.

Profesorii universitari din Iași s'au întrunit și au votat o moțiune foarte înțeleaptă. În moțiune profesorii spun, că principalele cauze ale agitației din România sunt „pe deoparte lipsa, nevoile și nedreptățile pe cari le îndură de atâta vreme toate clasele sociale și cari apasă mai cu seamă populația săracă dela sate și orașe”, iar pe de altă parte „abuzurile și incursiunile administrației, continuarea vechiului sistem de guvernare, atunci când toată lumea așteaptă o rupere desăvârșită cu relele trecutului.”

Mai departe corpul profesoral dă soluție chestiei de mai sus prin următoarele cuvinte:

„Marele colegiu al universității crede că situația de azi nu se poate remedia prin suprimarea libertății cuvântului și scrisului care împiedică și pe profesorii universitari de a contribui la luminarea și liniștirea opiniei publice.”

E un răspuns acesta, care face multă cinste corpului profesoral și el ne face cu atât mai multă bucurie, cu cât vine dela niște oameni, cărora le este încredută educația viitoarelor generații ale intelectualilor noștri.

Ne întrebăm numai: Avea-va oare acest răspuns vr'un efect la conducătorii de azi ai statului român, cari — dupăcum se vede din multe isprăvi ale zilelor din urmă — au păreri contrare?

ȘTIRI.

— **Din închisoare în universitate.** Dr. Aristotel Banciu vestitul medic din București a fost arestat vara trecută la Cluj cu învinuirea de „trădare de patrie”. La izbucnirea revoluției a fost eliberat și acum Dr. Banciu a fost invitat la Universitate din București ca profesor pe catedra dermatologiei.

— **Școala internațională pentru învățarea limbilor în Sibiu.** La 1 Februarie st. n. se va deschide o școală pentru limba română, franceză, engleză, germană și maghiară condusă de profesorul Wilhelm Schunn. Școala e plănuită pe curs de trei luni. Taxa de învățământ va fi de 150 coroane. Inscriserile se fac în str. Brukenthal Nr. 18, unde se dă toate explicațiile.

— **Socialiștii bucureșteni în audiență la ministrul de interne.** O delegație a tovarășilor din București cu doi advocați a prezentat la ministrul de interne și a cerut să ordonă o anchetă severă pentru dovedirea acelor cari au maltratat, la poliție, pe muncitorii arestați: să se retragă paza militară dela clubul socialist și să se restituie localul în bună stare; să se libereze registrele și banii confiscați, ce aparțin sindicatelor muncitorești; să se permită ținerea congresului socialist și muncitoresc; să se restituie hârtia confiscată, pentru ca ziarul „Socialismul” să poată reapare; să fie puși în libertate muncitorii arestați.

În urma discuțiilor urmate dl ministru a declarat că ultimul punct — liberarea celor arestați — depinde de curtea marțială; celelalte puncte le a admis în principiu. Cerem și noi ca pretențiile tovarășilor să fie îndeplinite, aceasta în interesul comun al noului stat român să nu aparem în fața lumii ca un stat barbar care întemnițează și ucide pe apostolii libertății.

— **Alegerile din Bavaria.** Rezultatul alegerilor pentru adunarea bavareză este următorul: partidul poporan bavarez 58 locuri; socialdemocrați 51; partidul poporan german 22; uniunea țărănească bavareză 17; naționali-liberalii și partidul bavarez de mijloc 5, iar socialdemocrații independenți 3 mandate.

— **Circulația vapoarelor între Franța și România.** Vapoarele serviciului maritim au început cursele regulate între Marseille și Constanța. Vapoarele române duc petrol și aduc în schimb alimente și articole de îmbrăcăminte. Primul vas cu un tonaj de 5000 a plecat din Marseille pentru Constanța.

— **Cehii au ocupat orașul Cașovia (Kassa).** Trupele ceho-slovice înaintează într'una pe pământul vechii Ungarii și Dumineca trecută au ocupat orașul Cașovia. Ei vor ocupa și orașele Pojon și Komárom.

— **Guvernul ceho-slovac nu permite alegerile maghiare.** Guvernul ceho-slovac a oprit ținerea alegerilor de deputați pentru parlamentul maghiar în ținuturile ocupate de cehi.

— **Un atentat împotriva prim-ministrului ceho-slovac drul Kramarz a fost comis săpt. trecută de un tânăr socialist, care pândind pe primul-ministru a tras asupra lui 2 focuri de revolver. Un glonte a rănit grav pe drul Kramarz în piept.**

— **Un agitator bolșevisti arestat.** În zilele trecute a venit la Arad Filipod Fedor locotenent rus și a început a face propagandă bolșeviste între soldații francezi. Poliția l-a deținut și l-a predat comandantului francez care l-a dus la Belgrad unde a fost internat.

— **Pierderile în războiul lumii.** Macphenson, un vestit politician englez în parlamentul Angliei a arătat cu cifre pierderile suferite de omenime în acest războiu: Statele care au purtat războiul au o populație de 650 milioane, cari au dat o armată de 50 milioane; 20 de milioane au fost greu răniți — iar pe câmpurile de luptă au rămas morți 8 milioane. Cheltuielile de războiu fac 800—850 de miliarde, se vine deci pe fiecare locuitor o datorie de 1200—1300 cor. Dacă am vrea să ne închipuim suma de bani, mistuită de războiu, într'un singur bulgăr de aur curat, ar trebui să ne închipuim o casă plină, a cărei lungime, lățime și înălțime să fie de 23 metri. Dacă am vrea să vedem mulțimea uriașă a morților ar trebui să-i așezăm în rând într'o coloană de rânduri de câte patru, și să-i lăsăm să treacă pe dinaintea ochilor noștri. Această trecere ar dura, urmată în pas militar, 3 săptămâni. Sau dacă l-am pune în rând unul lângă altul ar face un șir de 4000 kilometri, adică ar acoperi drumul din Petropaulosk (oraș în Siberia) până la Londra (capitala Angliei). Câtă viață, bogăție și putere s'a nimicit... Dacă toate aceste jertfe erau aduse pentru binele omenirii întregi Europa, valea asta a plângerei se putea transforma într'un paradis.

— **Ofițeri ca ucenici.** O delegație a ofițerilor din Dobrița s'a prezentat la directorul școlii de metalurgie cu cererea să aranjeze un curs de pregătire industrială pentru ei. Cursul s'a și deschis și are 50 de elevi toți ofițeri activi. Ofițerii ziua lucrează ca ucenici în fabrici iar seara umblă la curs teoretic.

Nr. 118/1919, Secția presid.

Apel.

Toți funcționarii români, cari au stat sau stau și de prezent în serviciul central, sau al oficiilor subordonate ministerului de finanțe din Ungaria și din Austria (fostele provincii de coroană a monarhiei habsburgice: Bucovina etc.) prin aceasta sunt invitați să se anune cât mai în grabă la resortul de finanțe al Consiliului dirigent român din Sibiu fie în persoană, fie în scris, pentru a fi trecuți în serviciul resortului de finanțe român.

Pentru orientare reflectanții sunt încunostiințați, că toți anii de serviciu li se vor socoti și li se asigură cel puțin salariul acela de care au beneficiat până acum.

Dr. Aurel Vlad m. p.,
șeful resortului finanțe or.

1-3

Activitatea noastră.

— **Înființarea Secțiunii române din Gherla.** Duminecă în 30 Decembrie (12 Ianuarie st. n.) s'a înființat Secțiunea română a partidului socialdemocrat din Gherla, fiind de față un număr frumos dintre inteligență, meseriași și țărani. S'a ales și constituit în următorul mod: Președinte: tovarășul Dr. Valer Roman. Notar: tov. Simion Câmpian. Casar: tov. Vasile Horgoș. Controlor: tov. Iosif Bunea. Bibliotecar: tov. Avram Moldovan. În comitet tovarășii Vasile Sellari, Traian Buzdugan, Dominic Roman, Vasile Muntean și Ludovic Iancov.

Fondul de agitație și al presei.

În zilele din urmă s'au primit următoarele sume: Din venitul curat al Secțiunii din Orăștie cor. 308.50.

Colecta tov. Dr. Valer Roman din Gherla: Dr. Valer Roman 50 cor., Tilly Pop, Teodor Szilasy, Papp Antal câte 20 cor., Augustin S. Deac, Dr. Ioan Roman, Virgil Fulvan locot, Dr. Ioan Pordeachu, Irimie Băr, Ioan Cherechean, Ion Folimon, Ioan Roman, Gavril Hodiș, Vernár György câte 10 cor., Augustin Murgu, Traian Buzdugan, Vasiliu Șelariu, Vasiliu Mureșan, Dr. Pongráz Ernő, Cosmota, Franciskú Lendler, N. N. Moritz Jenő, Ladislau Tekar câte 5 cor., N. N. Ilie Moholean, Ioan Ciceovan, Ludovic Janosó, Simeon Câmpian, Vasiliu Horgoș, Ositian Marton câte 4 cor., Iosif Bunea 3 cor., Ioan Botta, Anania Tipan, Ioan Russ, Avram Moldovan câte 2 cor., Mateiu Bardeș, Vasile Meșter, George Farcaș, Ioan Pop, Valer Cîmpian, Pușcaș George, Nicolae Cosma câte 1 cor. — Laolaltă 304 cor.

Colecta tov. Ludovic Feier din Arad: Ludovic Feier 10 cor., Vasiliu Maghiar 6 cor., Dimitrie Bozgan 5 cor., Silvestru Gruția, Ilie Ungurean, Radu Ursu, George Voșinar câte 4 cor., Ioan Costa, Ioan Pitariu câte 3 cor., Leon Muntean, Petru Teodor, Petru Iana, Victor Maniu, Savu Ș. Demian, R. Muntean câte 2 cor. — Laolaltă 55 cor.

Suma arătată în numărul trecut . . . cor. 8278.20

Total « 8637.20

Din greșală de tipar în Nr. 51 s'a publicat la fondul de agitație lista *M. Nichifor din Făgăraș* a rămas Iosif Muntean care a donat 6 cor. Cu aceasta suma laolaltă face suma pusă 360 cor.

Editor și redactor responsabil: TIRON ALBANI.

Tiparul tipografiei W. KRAFFT, Sibiu, Str. Orezului 10.

La groitoria

Petrașcu, Sibiu se caută mai mulți lucrători și fete care să priceap bine la cusut. 1-3

AVIZ.

Am onoare a recomanda cu toată căldura P. T. Public restaurantul meu de pe **Promenada Bretter**, cunoscut sub numele:

„**Bretterbierhalle**”

ca cel mai plăcut loc de convenire al intelectualilor români. **Bucătărie ieftină** și de prima clasă, **vinuri de soi** din ținutul Târnavei de cele mai renumite și curat manipulate; zilnic **bere proaspătă** de Cluj și în fiecare seară concertează **cea dintâi muzică de țigani** din Sibiu.

Pentru binevoitorul concurs al onoratului publice roagă:

Anton Josef Fark.

3-6